

หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ ในกฎหมายอาญาลาว

The International Law on State Jurisdiction Principles in Lao Criminal Law

ศุภรัตน์ เสงตรระกุล

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การบังคับใช้กฎหมายอาญาของประเทศต่างๆ ทั่วโลกย่อมเกิดขึ้นจากการสร้างกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ (Legislative Branch) เพื่อให้มีผลบังคับใช้ภายในประเทศของตน ซึ่งในกฎหมายของประเทศต่างๆ พบว่ามีการบังคับใช้กฎหมายอาญานอกเขตดินแดนของประเทศ ในบางฐานความผิดซึ่งทำให้ผู้วิจัยสนใจมีความเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายตามเขตอำนาจของรัฐ (Jurisdiction) ซึ่งมีหลักกฎหมายระหว่างประเทศรับรองแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่ากฎหมายอาญาของประเทศลาว จะมีการบัญญัติรับรองหลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องเขตอำนาจรัฐไว้อย่างไร ซึ่งตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศจะรับรองเขตอำนาจของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอยู่ 4 ประการ คือ 1) หลักดินแดน (Territorial Principle) 2) หลักบุคคลหรือสัญชาติ (Personal Principle) 3) หลักความมั่นคงหรือหลักป้องกัน (Protective Principle) และ 4) หลักสากล (Universal Principle) โดยการศึกษาจะใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อวิเคราะห์หลักกฎหมายระหว่างประเทศเข้ากับหลักกฎหมายอาญาลาว แล้วเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา (Descriptive) จากการศึกษา พบว่า กฎหมายอาญาลาวมีการบัญญัติกฎหมายสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐทั้งในส่วนหลักดินแดน หลักบุคคลหรือสัญชาติ หลักการป้องกันหรือหลักความมั่นคง และหลักสากล ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายอาญาลาวมีหลักการและมาตรฐานเทียบเคียงกับกฎหมายอาญาของประเทศอื่นๆ

คำสำคัญ (Key Word) : หลักกฎหมายระหว่างประเทศในกฎหมายลาว

Abstract

Criminal laws in several countries all around the world are established by the legislative branch in order to become effective within each country. It is showed that the laws of each country has forced the out-of-bound criminal laws to be effective in some guilt. The researcher focuses on state jurisdiction in Laos and how it is verified. The international law normally verifies state

jurisdiction in 4 principles; 1) territorial principle, 2) personal principle, 3) protective principle, and 4) universal principle. The methodology used is documentary research in order to analyze the international law and the Lao criminal law. The study is presented descriptively. The result shows that the Lao criminal law agrees with the international law of state jurisdiction in the principle of territorial, personal, protective, and universal. It also indicates that the Lao criminal law holds the principles and standards as much as the criminal law of other countries.

1. บทนำ

กฎหมายระหว่างประเทศ (International Laws) เป็นหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่เป็นแบบแผนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของประชาคมระหว่างประเทศ ซึ่งมีอยู่หลายประเภทด้วยกันตามวัตถุประสงค์ของการสร้าง ซึ่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกแม้จะมีอธิปไตยหรือเอกราชในการบัญญัติกฎหมายภายใน (Domestic Law) เพื่อใช้ในประเทศของตน แต่ในปัจจุบันจากความเกี่ยวพันกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ ยอมรับเอาหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศมาเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศหรือแม้แต่การบัญญัติสร้างกฎหมายภายในของแต่ละประเทศเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสายตาของประเทศอื่น และเป็นเอกภาพในการสร้างกฎหมายของประเทศต่างๆ ให้คล้ายคลึงกัน เพราะใช้แนวคิดในกฎหมายระหว่างประเทศมาปรับปรุงแล้วแปลงให้เป็นกฎหมายภายในประเทศ สปป.ลาว ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมระหว่างประเทศ ย่อมมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิก หรือในกฎหมายประเภทจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (International Customary Laws) ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่เป็นหลักการที่ประเทศต่างๆ ยอมรับ และยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

สปป.ลาว ก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน ซึ่งกฎหมายภายในของ สปป. ลาว หลายฉบับก็มีหลักการที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น รัฐธรรมนูญ การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ (Jurisdiction) ที่อยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายอาญาลาว โดยจะศึกษาในมาตรา 3 และมาตรา 4 หมวดที่ 2 ว่าด้วยขอบเขตของการนำใช้กฎหมายอาญาภาคทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นว่ากฎหมายอาญาลาวมีความสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ ซึ่งการศึกษาจะแบ่งหัวข้อออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ 2) หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐในกฎหมายอาญาลาว และ 3) บทสรุป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ (Jurisdiction) ในกฎหมายอาญาของประเทศลาว

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) โดย

วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเอกสารที่ผู้วิจัย ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ คือ

1) เอกสารลำดับต้น เช่น กฎหมายอาญาลาว 2006

2) เอกสารลำดับรอง เช่น เอกสารตำรากฎหมายระหว่างประเทศเพื่อทำการวิเคราะห์ ข้อมูลแล้วเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Process)

4. หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ

หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐ (Jurisdiction) เป็นหลักกฎหมายที่อธิบายถึงแนวทางการใช้อำนาจรัฐบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) เนื่อก็คือความหรือเหตุการณ์ของบรรดาประเทศต่างๆ ว่าแนวปฏิบัติระหว่างประเทศนั้น ประเทศต่างๆ จะสามารถบังคับใช้กฎหมายตามหลักเขตอำนาจรัฐได้อย่างไรบ้าง ซึ่งในตำรากฎหมายระหว่างประเทศอาจแบ่งหลักการบังคับใช้อำนาจรัฐออกเป็นแต่ละหลักไม่เหมือนกัน แต่พอสรุปได้ว่า กฎหมายระหว่างประเทศวางหลักการบังคับใช้อำนาจรัฐ ออกเป็นอย่างน้อย 4 หลัก ได้แก่ [1]

1) หลักการบังคับเหนือดินแดน (Territorial Jurisdiction or Territorial Principle)

การใช้เขตอำนาจรัฐเหนือดินแดน รัฐสามารถใช้เขตอำนาจรัฐเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งได้แก่ แผ่นดิน แผ่นน้ำหรือทะเลอาณาเขต รวมทั้งห้วงอากาศเหนือแผ่นดินหรือแผ่นน้ำ (น่านฟ้า) ของดินแดนอาณาเขตรัฐด้วย และคำว่าดินแดนดังกล่าวยังหมายความถึงดินแดนทั้งหมดของรัฐ ซึ่งรวมถึงดินแดนอื่นใดที่รัฐนั้นมีความรับผิดชอบ (Responsibility) ในทางระหว่างประเทศหรือมี

อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เหนือดินแดนนั้นด้วย เช่น ดินแดนที่เป็นอาณานิคม(เมืองขึ้น)[2] และรัฐทุกรัฐย่อมมีเขตอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายเหนือคดีอาญาที่กระทำผิดขึ้นในดินแดนของตนไม่ว่าผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหายจะถือสัญชาติใดหรือไม่ถือสัญชาติใดเลย (Statelessness Nationality) เนื่องจากการกระทำผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตดินแดนของรัฐนั่นเอง ทั้งนี้ในทางระหว่างประเทศยังได้ยอมรับให้รัฐสามารถมีอำนาจเหนือคดีอาญาในเรื่องสัญชาติรัฐนั้นและอากาศยานของรัฐนั้นด้วย (Article 91(1), Article 94 United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982) และ Article 3 Tokyo Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft, 1963)

2) หลักการบังคับเหนือบุคคล (Personal Jurisdiction or Nationality Principle) กรณีนี้หมายถึง เขตอำนาจรัฐเหนือบุคคลที่เป็นคนชาติหรือถือสัญชาติของรัฐนั้น ซึ่งได้แก่ บุคคลธรรมดา (Natural Persons) คือคนที่เกิดในรัฐหรือมีบิดามารดา เป็นคนถือสัญชาติของรัฐนั้น หรือแปลงสัญชาติเป็นคนสัญชาติรัฐนั้น และนิติบุคคล (Juristic Persons) ได้แก่ บริษัทห้างร้านที่จดทะเบียนก่อตั้งตามกฎหมายภายในของรัฐ รวมทั้งทรัพย์สินที่มีสัญชาติรัฐนั้นด้วย โดยรัฐจะมีเขตอำนาจรัฐเหนือคดีอาญาที่คนสัญชาตินั้นได้กระทำความผิดขึ้นแม้จะกระทำภายนอกรัฐ[3] แต่อย่างไรก็ตาม การบังคับอำนาจรัฐเหนือสัญชาติบุคคลนี้ก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างเขตอำนาจรัฐอยู่บ่อยครั้ง และอาจมีการลงโทษในความผิดเกี่ยวกับสองครั้ง (Double Jeopardy) โดยเฉพาะที่ผู้กระทำผิดมีหลายสัญชาติหรือกรณีเป็นการขัดกันของเขตอำนาจรัฐ

เหนือดินแดน เนื่องจากรัฐหนึ่งไร้หลักดินแดน ส่วนอีกรัฐหนึ่งใช้หลักสัญชาติของผู้กระทำผิด ในทางปฏิบัติระหว่างประเทศจึงนิยมจำกัดขอบเขตของการใช้หลักสัญชาติบุคคลผู้กระทำผิด เฉพาะกรณีความผิดที่ร้ายแรง เช่น ความผิดฐานกบฏและหลักการนี้ยังใช้เพื่อเป็นการคุ้มครองคนชาติที่เป็นผู้เสียหาย

3) หลักการบังคับป้องกัน (Protective Principle) ในทางระหว่างประเทศได้ให้อำนาจอรัฐที่จะมีอำนาจเหนือการกระทำผิดที่กระทำภายนอกดินแดนของรัฐ แต่เป็นการกระทำที่มุ่งต่อความมั่นคงของรัฐนั้นหรือต่อรัฐบาลของรัฐนั้นหรือต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐนั้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำผิดจะมีสัญชาติของรัฐนั้นหรือไม่

4) หลักบังคับตามหลักสากล (Universal Jurisdiction or Universal Principle) หลักการนี้เกิดขึ้นโดยหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นเป็นแนวปฏิบัติระหว่างประเทศ (State Practices) ที่รัฐต่างๆ นำมาอ้างเพื่อใช้อำนาจอรัฐของตนลงโทษผู้กระทำผิดอาญาที่มีลักษณะเป็นความผิดสากลไม่ว่าผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหายจะมีสัญชาติใด หรือความผิดนั้นกระทำที่ใด ทั้งนี้ความผิดอาญาที่เป็นความผิดสากลนี้เป็นความผิดต่อมวลมนุษยชาติ (Hostis Wumani Generis) ซึ่งรัฐที่ลงโทษผู้กระทำผิดลักษณะนี้ถือเป็นการลงโทษแทนรัฐอื่นทุกรัฐ โดยความผิดสากลนี้ได้แก่ ความผิดฐานการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide), ความผิดฐานเป็นโจรสลัด (Piracy), ความผิดฐานเป็นสลัดอากาศ (Hijacking), การจับคนเป็นตัวประกัน (Taking of Hostage), การลักบอบค้ายาเสพติด (Illicit Traffic in Narcotic Drugs), การก่อการร้าย (Terrorism),

อาชญากรรมสงคราม (War Crimes), อาชญากรรมรุกราน (Crimes of Aggression), การค้าทาส (Transport of Slaves) แต่หลักการบังคับเหนือหลักสากลนี้บางกรณีก่อให้เกิดความขัดแย้งของเขตอำนาจรัฐในทางปฏิบัติจะถือว่ารัฐใดที่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ ย่อมมีสิทธิ์กว่า “รัฐอื่นในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด”[4]

ซึ่งหลักการบังคับอำนาจอรัฐเหนือคดีอาญาตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั้ง 4 หลักข้างต้นนี้เป็นหลักการที่ยอมรับโดยกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (International Customary Laws) และกฎหมายลายลักษณ์อักษรระหว่างประเทศ (International Code Laws) เพื่อมิให้รัฐต่างๆ มีความขัดแย้งในการใช้เขตอำนาจอรัฐ หรือขัดแย้งว่าความผิดใดเป็นความผิดสากล ปัจจุบันในทางระหว่างประเทศจึงมีความพยายามแก้ไขปัญหาโดยการสร้างหลักสนธิสัญญา (Treaty Principle) เพื่อกำหนดสิทธิหน้าที่ของรัฐในการใช้อำนาจอรัฐเหนือหลักเขตอำนาจอรัฐทั้ง 4 กรณี โดยเฉพาะในกรณีการใช้เขตอำนาจอรัฐนอกดินแดนของตน (Extraterritorial Jurisdiction) เช่น กรณีการใช้เขตอำนาจอรัฐเหนือดินแดนอาชญากรรมที่กระทำโดยพลเมืองของรัฐตนแต่ไปสิ้นสุดที่รัฐอื่น หรือ “เขตอำนาจเหนือดินแดนที่เป็นอัตตวิสัย” (Subjective Territorial Jurisdiction) และในกรณีอาชญากรรมที่เริ่มที่รัฐอื่นแล้วสิ้นสุดที่รัฐของตนหรือ “เขตอำนาจเหนือดินแดนที่เป็นภาวะวิสัย” (Objective Territorial Jurisdiction) โดยเฉพาะ “หลักเขตอำนาจอรัฐเหนือดินแดนที่เป็นภาวะวิสัย” เป็นหลักที่ได้รับการยอมรับโดยรัฐต่างๆ และได้บัญญัติเป็นข้อปฏิบัติในเรื่องนี้ ดังในมาตรา 18 แห่ง Restatement, Second Foreign Relations Law

of United States บัญญัติว่า “รัฐมีแต่อำนาจที่จะออกกฎหมายกำหนดผลทางกฎหมายแต่การกระทำที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขต (Territory) ของตน และก่อให้เกิดผลภายในอาณาเขตของตน หากว่า

ก. การกระทำและผลของการกระทำนั้น เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นองค์ประกอบของความผิดอาญาหรือละเมิดตามกฎหมายของรัฐ ซึ่งมีระบบกฎหมายที่พัฒนาตามสมควร หรือ

ข. (1) การกระทำและผลของการกระทำนั้นเป็นองค์ประกอบของกิจกรรมที่กฎเกณฑ์นั้นใช้บังคับ

(2) ผลซึ่งเกิดขึ้นในอาณาเขตของรัฐมีมาก

(3) ผลเช่นนั้นเป็นผลโดยตรงและคาดหมายได้จากการกระทำที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตและ

(4) กฎเกณฑ์นั้นไม่ขัดต่อหลักแห่งความยุติธรรม ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป โดยรัฐที่มีระบบกฎหมายที่พัฒนาแล้วตามสมควร[5]

จากที่กล่าวมาข้างต้น เป็นบทบัญญัติและหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐที่เป็นพื้นฐานในการที่รัฐต่างๆ จะตรากฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมายเหนือคดีอาญาทั้งในเขตดินแดนและนอกเขตดินแดนซึ่งในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการหลักกฎหมายในส่วนของการบังคับใช้อำนาจรัฐในคดีอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 และ มาตรา 4 หมวดที่ 2 ว่าด้วยขอบเขตของการนำใช้กฎหมายอาญาแห่งกฎหมายอาญาลาว 2005 เพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องของหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐที่ปรากฏในกฎหมายลาว อันเป็นการ

แสดงว่ากฎหมายอาญาลาวมีความเป็นสากลตามแบบของรัฐต่างๆ ที่พัฒนาแล้ว

5. หลักกฎหมายระหว่างประเทศเขตอำนาจรัฐในกฎหมายอาญาลาว

กฎหมายอาญาลาว 2006 เป็นกฎหมายที่รัฐสภาหรือสภาแห่งชาติแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ปรับปรุงและรับรองให้มีผลบังคับใช้ (ผลศักดิ์สิทธิ์) โดยประธานประเทศได้ลงนามเมื่อ 9 ธันวาคม 2005 เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับแก่บรรดาคดีอาญาที่เกิดขึ้นใน ส.ป.ป.ลาว ซึ่งกฎหมายอาญาลาวได้มีหลักการในการยอมรับหลักการกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐไว้ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวอธิบายจากมาตรา 3 และ มาตรา 4 หมวดที่ 2 ว่าด้วยขอบเขตของการนำใช้กฎหมายอาญา ตามลำดับดังนี้

โดยมาตรา 3 ซึ่งได้ปรับปรุงใหม่เมื่อปี 2005 ได้บัญญัติว่า

“มาตรา 3 (ใหม่) การนำใช้กฎหมายอาญาในดินแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
กฎหมายอาญาฉบับนี้มีผลศักดิ์สิทธิ์ในทั้ง สปป.ลาว บุคคลผู้ใดหากได้กระทำความผิดอาญาใน สปป.ลาว ก็จะได้รับผิดชอบตามกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นของ สปป.ลาว ที่ได้กำหนดโทษทางอาญา

ผู้ต่างหน้าทางการทูต หรือ บุคคลที่ได้รับอภิสิทธิ์ทางการทูตตามสัญญาระหว่างชาติซึ่งได้กระทำความผิดในดินแดน สปป.ลาว ก็จะได้รับประกันแก้ไขทางการทูต”

จากมาตรา 3 ใหม่ข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตแยกเป็นส่วนๆ ดังนี้

1) กฎหมายอาญาระดับนี้มีผลศักดิ์สิทธิ์ในทั้ง สปป. ลาว

หมายถึง สภาแห่งชาติและทั้งประชาชน ประเทศ ได้ประกาศเขตอำนาจรัฐเหนือกฎหมาย ฉบับนี้ว่า มีผลบังคับหรือมีผลศักดิ์สิทธิ์ทั่วไปใน สปป. ลาว คือ มีเขตอำนาจเหนือดินแดน สปป. ลาว ไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน แผ่นน้ำ และแผ่นฟ้า ของ สปป. ลาว ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่าง ประเทศ ส่วนของหลักดินแดน (Territorial Jurisdiction) ซึ่งกรณีนี้ถ้าตีความตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายระหว่างประเทศ ก็จะหมายรวมการ บังคับใช้กฎหมายอาญาเหนือเรือที่มีสัญชาติลาว และอากาศยาน (เรือบิน) ที่มีสัญชาติลาว

2) บุคคลผู้ใดหากได้กระทำผิดอาญาใน สปป. ลาว ก็จะได้รับผิดชอบตามกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นของ สปป. ลาว ที่ได้กำหนดโทษ ทางอาญา

หมายถึง บุคคลไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติ ลาวหรือเป็นคนต่างด้าว คนต่างชาติที่อยู่ใน ดินแดนของ สปป. ลาว หากกระทำผิดกฎหมาย อาญาลาวหรือกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาก็จะ รับโทษตามที่กำหนดไว้ ซึ่งก็เป็นไปตามหลัก กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วย เขตอำนาจรัฐ เหนือดินแดน ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายจะแผ่ลงไป ถึงบุคคลทุกคนที่อยู่ในดินแดนของ สปป. ลาว ถ้ากระทำผิดใน สปป. ลาว ก็ต้องรับผิดทางอาญา ตามกฎหมายลาว

3) ผู้ต่างหน้าทางการทูตหรือบุคคลที่ได้ รับอภิสิทธิ์ทางการทูตตามสัญญาระหว่างชาติ ซึ่งได้กระทำผิดในดินแดน สปป. ลาว ก็จะได้รับ การแก้ไขทางการทูต

หมายความว่า กรณีของนักการทูต

หรือผู้มีสิทธิ์ได้รับอภิสิทธิ์ทางการทูตตามสัญญา ระหว่างชาติ หากกระทำผิดกฎหมายอาญา ในดินแดน สปป. ลาว รัฐบาลลาวก็จะดำเนินการ ทางการทูตผ่านไปยังรัฐบาลของเจ้าของทูตหรือผู้มี อภิสิทธิ์นั้นก่อน แต่จะไม่สามารถดำเนินการทาง อาญาตามกฎหมาย สปป. ลาว ทันทีเป็นเหมือน กับบุคคลทั่วไปทั้งนี้เป็นไปตามหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศว่าด้วยความคุ้มกันจากเขตอำนาจรัฐ (Immunity from Jurisdiction of State) ซึ่งกำหนด ไว้ใน The 1961 Vienna Convention on Diplomatic Relations ; The 1963 Vienna Convention on Consular Relations และ The 1946 Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations ; The 1947 Convention on the Privileges and Immunities of the Specialized Agencies. ซึ่งมีหลักกฎหมาย คล้ายคลึงกันว่า

- สถานที่ของคณะทูตผู้แทนจะถูก ละเมิดมิได้ ตัวแทนของรัฐผู้รับไม่อาจเข้าไปใน สถานที่นั้นได้ เว้นแต่หัวหน้าคณะทูต ผู้แทนจะ ให้ความยินยอม (ข้อ 22 วรรค 1 The 1961 Vienna Convention)

- ตัวบุคคลของตัวแทนทางการทูตจะ ถูกละเมิดมิได้ ตัวแทนของทูตจะไม่ถูกจับกุมหรือ กักขังในรูปใด รัฐผู้รับจะปฏิบัติต่อตัวแทนทางการ ทูตด้วยความเคารพตามสมควร และจะดำเนินการ ที่เหมาะสมในการป้องกัน การประทุษร้ายใดๆ ต่อตัวบุคคล เสรีภาพ หรือเกียรติ ของตัวแทน ทางการทูต (ข้อ 29 The 1961 Vienna Convention)

- ตัวแทนทางการทูตจะได้รับความ คุ้มกันจากอำนาจศาลทางคดีอาญาของรัฐผู้รับ....

(ข้อ 31 The 1961 Vienna Convention)

แต่ถ้ากรณีทูตหรือคณะผู้แทนไม่ทำตนให้เกิดความสัมพันธ์อันดีหรือใช้ฐานะตัวแทนทางการทูตหรือคณะผู้แทนไปในทางผิดกฎหมาย (Abuse) ในกรณีนี้รัฐผู้ส่งสามารถบอกสละการคุ้มกันทางการทูตได้ตามข้อ 32 The 1961 Vienna Convention. หรือรัฐผู้รับทูตก็มีอำนาจใช้วิธีการขับทูตหรือผู้แทนนั้นได้ ในฐานะเป็นบุคคลไม่พึงปรารถนา (Persona Non Greta)[6] มาตรา 4 กฎหมายอาญาลาว 2005 ได้บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 4 การนำใช้กฎหมายอาญานอกดินแดน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พลเมืองลาวผู้ที่ได้กระทำความผิดทางอาญาอยู่นอกดินแดน สปป. ลาว ก็จะได้รับผิดชอบทางอาญา ถ้าว่าการกระทำดังกล่าว หากได้กำหนดไว้ในกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นของ สปป. ลาว ที่ได้กำหนดโทษทางอาญา

คนต่างด้าวและบุคคลที่ไม่มีสัญชาติที่อยู่หรืออาศัยอยู่ใน สปป. ลาว หากได้กระทำความผิดทางอาญาอยู่นอกดินแดน สปป. ลาว ก็จะได้รับผิดชอบทางอาญาเช่นเดียวกัน

คนต่างประเทศที่ได้กระทำความผิดทางอาญาอยู่นอกดินแดน สปป. ลาว จะได้รับผิดชอบทางอาญาต่อกฎหมายของ สปป. ลาว ในกรณีที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาระหว่างชาติ”

จากมาตรา 4 ข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตแยกเป็นส่วนๆ ดังนี้

1) พลเมืองลาว ผู้ได้กระทำความผิดทางอาญาอยู่นอกดินแดน สปป. ลาว ก็จะได้รับผิดชอบทางอาญาถ้าหากว่าการกระทำดังกล่าว หากได้กำหนด

ไว้ในกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นของ สปป. ลาว ที่ได้กำหนดโทษทางอาญา

หมายความว่ากรณีที่เป็นบุคคลสัญชาติลาว หากกระทำความผิดอาญานอกดินแดนลาวก็สามารถรับโทษตามกฎหมายลาวได้หากการกระทำผิดนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาลาวหรือกฎหมายอื่นของ สปป. ลาวที่มีโทษทางอาญา แต่ถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาของประเทศอื่น แต่การกระทำนั้นไม่มีความผิดตามกฎหมายลาว บุคคลนั้นก็ไม่ต้องรับผิดหรือโทษตามกฎหมายลาว ทั้งนี้ หลักกฎหมายอาญาตอนนี้สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐในหลักบังคับเหนือคนชาติหรือสัญชาติ (Nationality Principle) ซึ่งกำหนดให้รัฐเจ้าของสัญชาติ สามารถใช้เขตอำนาจของตนเหนือบุคคลหรือทรัพย์สินที่มีสัญชาติรัฐนั้นได้ไม่ว่าบุคคลหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ที่ใด[7] ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐลาวได้ออกกฎหมายโดยให้มีผลบังคับกับพลเมืองลาวที่กระทำความผิดอาญาในประเทศอื่น หากการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายภายในของประเทศลาว

2) คนต่างด้าว และบุคคลที่ไม่มีสัญชาติที่อยู่หรืออาศัยอยู่ใน สปป. ลาวหากได้กระทำความผิดทางอาญาอยู่นอกดินแดน สปป. ลาว ก็จะได้รับผิดชอบ ทางอาญาเช่นเดียวกัน

กรณีนี้เป็นกรณีที่กฎหมายอาญาลาว กำหนดความรับผิดชอบต่อคนต่างด้าวหรือคนไม่มีสัญชาติที่อาศัยหรืออยู่ใน สปป. ลาว ที่กระทำความผิดทางอาญานอกดินแดนลาวก็รับผิดตามกฎหมายลาวด้วย ซึ่งกรณีนี้หมายถึง การกระทำดังกล่าวผิดทั้งกฎหมายของรัฐอื่น และกระทำความผิดตามกฎหมายลาวด้วย เพราะหากการกระทำนั้นไม่มีความผิด

ตามกฎหมายลาว ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบหรือโทษตามกฎหมายลาวตามที่ระบุหลักการในมาตรา 2 (ใหม่) พื้นฐานของความรับผิดชอบทางอาญา หลักการในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐเหนือหลักป้องกัน (Protective Principle) ซึ่งวางหลักให้รัฐเขตและรัฐสามารถใช้เขตอำนาจรัฐเหนือการกระทำผิดบางอย่างซึ่งแม้กระทำนอกรัฐแต่เป็นความผิด หากเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือรัฐบาลหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐนั้นโดยไม่คำนึงว่าผู้กระทำผิดจะเป็นคนสัญชาติรัฐนั้นหรือไม่[8] หลักกฎหมายนี้จึงรับรองเขตอำนาจรัฐให้รัฐทุกรัฐมีอำนาจรัฐในการดำเนินการกับคดีเกี่ยวกับความมั่นคงของตนได้ แม้บุคคลที่กระทำจะไม่ใช้สัญชาติรัฐนั้นหรือการกระทำผิดนั้นจะเกิดขึ้นนอกรัฐของตนก็ตาม แต่ตามกฎหมายอาญาลาวในส่วนนี้เพิ่มหลักภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ของผู้กระทำผิดว่าถ้าอยู่หรืออาศัยอยู่ในลาวกระทำผิดอาญานอกดินแดนลาว (แต่ความผิดนั้นต้องเป็นความผิดตามกฎหมายลาวด้วย) ก็บังคับให้ถูกลงโทษตามกฎหมายลาวได้

3) คนต่างประเทศที่ได้กระทำผิดทางอาญาอยู่นอกดินแดน สปป. ลาว จะได้รับผิดชอบทางอาญาต่อกฎหมายของ สปป. ลาว ในกรณีที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาระหว่างชาติ(สัญญาระหว่างประเทศ)

กรณีนี้เป็นกรณีที่คนต่างประเทศได้กระทำผิดทางอาญานอกดินแดนของประเทศลาว ก็อาจต้องรับโทษตามกฎหมายลาวได้ถ้าเป็นกรณีทำความผิดที่กำหนดไว้เป็นความผิดตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือตามที่รัฐบาลได้ทำความตกลงกับประชาคมระหว่างประเทศด้วย ซึ่งหลักการ

ในส่วนนี้มีความสอดคล้องต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐตามหลักสากล (Universal Principle) ซึ่งกำหนดขึ้นทั้งกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (International Customary Laws) หรือกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Code Law) ซึ่งอาจอยู่ในรูปของ Convention, Covenant, Treaty, Protocol, Agreement หรือเรียกอย่างอื่นที่มีลักษณะเป็นสัญญาระหว่างประเทศ ทั้งแบบทวิภาคี (Bilateral) และแบบพหุภาคี (Multilateral) อาทิ ความผิดฐานโจรสลัด (Piracy), สลัดอากาศ (Hijacking), ค้ำทาส (Slaves), ค้ำมนุษย์ (Human Traffic) โดยรัฐทุกรัฐมีอำนาจในการดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่กระทำความผิดระหว่างประเทศนี้ได้แม้จะมีสัญชาติของรัฐหรือการกระทำผิดของรัฐ ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบปลอดภัยของสังคมโลกร่วมกัน อย่างไรก็ตามการที่รัฐจะลงโทษกับบุคคลที่กระทำผิดนอกรัฐตามกฎหมายภายในของแต่ละรัฐได้นั้น รัฐดังกล่าวที่ต้องการจะลงโทษต้องมีบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานนั้นเสียก่อน ในกรณีของประเทศลาวก็เช่นเดียวกันการจะลงโทษบุคคลต่างประเทศที่กระทำความผิดนอกดินแดนลาวซึ่งเป็นฐานความผิดตามกฎหมายระหว่างประเทศได้นั้น ความผิดฐานนั้นต้องมีการบัญญัติเป็นความผิดตามกฎหมายลาวด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการของมาตรา 2 (ใหม่) ว่าด้วยพื้นฐานของความผิดทางอาญาซึ่งบัญญัติว่า

“บุคคลใดจะมีความรับผิดชอบทางอาญาและจะถูกลงโทษทางอาญาได้ก็ต้องเมื่อบุคคลผู้นั้นหากมีการกระทำโดยเจตนาหรือด้วยความระมัดระวังที่เป็นอันตรายต่อสังคม ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นของ สปป. ลาว

ที่ได้กำหนดโทษอาญาและในเมื่อมีคำตัดสินของศาลเท่านั้น”

6. บทสรุป

กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นโดยความร่วมมือและหลักปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ขจัดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศแม้จะเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐแต่ในบางส่วนก็ได้อีกกำหนดลงในกฎหมายภายในของรัฐซึ่งรัฐนั้นมีความผูกพันต่อกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศนั้น ในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐได้กล่าวถึงการใช้อำนาจรัฐ (Jurisdiction) ของแต่ละรัฐว่าแนวทางการใช้อำนาจรัฐสามารถดำเนินการได้บนพื้นฐานหลักกฎหมายระหว่างประเทศ 4 หลัก คือ หลักดินแดน (Territorial Principle) หลักบุคคลหรือสัญชาติ (Personal or Nationality Principle) หลักป้องกัน (Protective Principle) และหลักสากล(Universal Principle) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐในหลักกฎหมายอาญาลาว จากการศึกษาพบว่าในกฎหมายอาญาลาว ซึ่งผู้วิจัยศึกษาใน มาตรา 3 ใหม่ มาตรา 4 หมวดที่ 2 ว่าด้วยขอบเขตของการใช้กฎหมายอาญาแนวคิดของหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐทั้ง 4 หลัก โดยกฎหมายอาญาจะมีการบังคับใช้ต่อบุคคลทุกคนที่อยู่ในดินแดนลาว (ยกเว้นทูตหรือคณะผู้แทนที่ได้อภิสิทธิ์ทางการทูต) บังคับต่อคนสัญชาติลาวที่กระทำผิดนอกดินแดนลาว ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายลาวด้วย

บังคับต่อคนต่างด้าวหรือคนไม่มีสัญชาติที่พำนักอาศัยหรือมีที่อยู่ในสปป.ลาว ที่ได้กระทำผิดอาญานอกดินแดนลาว (ความผิดนั้นต้องมีบัญญัติเป็นความผิดตามกฎหมายลาวด้วย)และบังคับบุคคลต่างประเทศที่กระทำความผิดทางอาญานอกดินแดนลาว และความผิดนั้นเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในสัญญาระหว่างชาติ(กฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ) ซึ่งตามหลักมาตรา 2 กฎหมายอาญาลาว ความผิดนั้นต้องมีการบัญญัติเป็นความผิดตามกฎหมายลาวด้วย ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่ากฎหมายอาญาลาวมีหลักการที่หลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจรัฐรับรองในทางบังคับใช้กฎหมายเหนือคดีอาญา และเป็นกฎหมายที่มีความสมบูรณ์ตามมาตรฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- [1] นพนิติ สุริยะ. 2550. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 39-47, ประสิทธิ์ เอกบุตร. 2547. **กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง เล่ม 2 รัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 41, จุมพต สายสุนทร. 2549. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 237-238, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2549. **กฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ 1-8**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 50.
- [2] จุมพต สายสุนทร. 2549. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 240-241.
- [3] ประสิทธิ์ เอกบุตร. 2547. **กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง เล่ม 2 รัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 43.
- [4] ประสิทธิ์ เอกบุตร. 2547. **กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง เล่ม 2 รัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 49.
- [5] จุมพต สายสุนทร. 2549. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 241-242. แปลจากตัวบทภาษาอังกฤษ “Restatement, Second Foreign Relations Law of United States. Section 18 Jurisdiction to Prescribe with Respect to Effect within Territory
A state has jurisdiction to prescribe a rule of law attaching legal consequences to conduct that occurs outside its territory and causes and effect within its territory, if either
(a) the conduct and its effects are generally recognized as constituent elements of crime or tort under the law of states that have reasonably developed legal system, or
(b) (i) the conduct and it effect are constituent elements of activity to which the rule applies ; (ii) the effect within the territory is substantial ; (iii) it occurs as a direct and foreseeable result of the conduct outside the territory ; and (iv) the rule is not inconsistent with the provincials of justice generally recognized by states that have reasonably developed legal system
- [6] นพนิติ สุริยะ. 2550. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 54.
- [7] จุมพต สายสุนทร. 2549. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 250.
- [8] จุมพต สายสุนทร. 2549. **กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 280.